

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

PODSEKRETARZ STANU
Katarzyna Nowakowska

Warszawa, 30 marca 2026 r.
DPS-XIII.070.44.2026

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,
w związku z wystąpieniem z 5 lutego 2026 r. przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wyjaśnić, że w przypadku kiedy rodzice nie mogą sprawować opieki nad dzieckiem, podstawową formą wsparcia, bez względu na stopień niepełnosprawności dziecka, powinno być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, w szczególności w ramach jej rodzinnych form.

Umieszczenie dziecka w domu pomocy społecznej powinno być możliwością wykorzystywaną ostatecznie i wynikać z oceny zasadności umieszczenia w domu pomocy społecznej w każdym indywidualnym przypadku. Przy czym przyjęcie do domu pomocy społecznej osoby małoletniej każdorazowo wymaga decyzji sądu opiekuńczego (nawet w przypadku kiedy umieszczenie osoby małoletniej następuje za pisemną zgodą jej przedstawiciela ustawowego, może to nastąpić tylko po uzyskaniu zezwolenia sądu opiekuńczego).

Wyjaśnić należy, że osoby nieletnie kierowane są do domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (bądź domów łączonych na zasadach wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

Ministerstwo podjęło prace nad zmianami dotyczącymi przedmiotowych zagadnień tj. sytuacji małoletnich w domach pomocy społecznej, jak również możliwych działań podejmowanych w celu zmiany ich sytuacji. Zakładanymi efektami działań zaplanowanych do realizacji w tym zakresie jest wdrożenie działań zmierzających do tego, aby każde dziecko mogło wychowywać się w rodzinie lub środowisku zbliżonym do rodzinnego.

Przygotowany w Ministerstwie projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw wpisany do wykazu prac programowych i legislacyjnych Rady Ministrów pod nr UD315 zakłada m. in. wprowadzenie obowiązku podejmowania działań mających na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży skierowanym do domu pomocy społecznej miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej oraz sporządzanie i realizację planu pomocy oraz wprowadzenie przepisu umożliwiającego kierowanie do domów pomocy społecznej tylko osób pełnoletnich.

Wyjaśniam, że przedmiotowy projekt ustawy został w dniu 26 marca br. skierowany do uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych.

Jednocześnie informuję, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej mając na uwadze potrzebę wprowadzenia kompleksowych zmian o charakterze ustawowym przygotowało projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (UD354) W toku tworzenia poszczególnych przepisów nowelizujących uwzględniliśmy postulaty wielu organizacji i środowisk. Kolejnym etapem będzie skierowanie projektu nowelizacji ustawy do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych.

W przygotowanym projekcie nowelizacji przedstawiono m.in. przepisy wzmacniające oraz stabilizujące rodzinne formy pieczy zastępczej. Zgodnie z założeniami zaproponowane rozwiązania przyczynią się do zwiększenia liczby kandydatów zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym, również w formie profesjonalnej. Projekt nowelizacji ustawy zakłada także powstanie pozarządowych organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, których zadaniem będzie pozyskanie rodzin zastępczych, mogących podjąć się opieki również nad dziećmi wymagającymi szczególnej opieki bądź już przebywającymi w domu pomocy społecznej, np. z powodu wcześniejszego braku znalezienia rodziny dostosowanej do potrzeb dziecka.

Poprzez nowe przepisy zaproponowano szereg rozwiązań polepszających sytuację rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz dzieci, które się w nich wychowują. Celem działań podejmowanych przez resort rodziny pozostaje stworzenie rodzinom zastępczym warunków oraz systemu wieloaspektowego wsparcia, które pozwoliłoby na przejęcie przez nich opieki również nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami, z niepełnosprawnościami, wymagającymi leczenia, terapii czy rehabilitacji. Kierunek podejmowanych działań jest spójny z polityką deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, która zakłada etapowe zapewnianie małoletnim opieki głównie w środowisku jak najbardziej zbliżonym do naturalnego.

W aktualnym stanie prawnym osoby legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogą przebywać w pieczy zastępczej do ukończenia 25 roku życia. Potem jednak w niektórych sytuacjach okazuje się, że system nie jest w stanie zagwarantować im adekwatnych do ich potrzeb form wsparcia w środowisku bądź usamodzielnienia. Celem poprawy sytuacji pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami przebywających w pieczy zastępczej, w ww. projekcie nowelizacji zaproponowano możliwość objęcia tych osób opieką nowej kategorii rodziny - rodziny opiekuńczej. Zgodnie z założeniami rodzinę opiekuńczą będą mogły tworzyć osoby pełniące uprzednio wobec danej osoby funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka. Rolą rodziny opiekuńczej będzie również dalsza praca na rzecz zwiększenia poziomu niezależności tych osób.

Należy jednak wyjaśnić, że proponowane zmiany w obszarze pieczy zastępczej zakładają określoną perspektywę czasową ich wprowadzania i wdrażania. Zadaniem długofalowym pozostaje powstawanie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności tych dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, a także zachęcanie już

istniejących rodzin zastępczych do podjęcia się odpowiedzialnej opieki nad dziećmi ze specjalnymi potrzebami.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/